

Sygn. akt III AUa 701/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Barbara Białecka
Sędziowie:	SSA Romana Mrotek (spr.) SSA Urszula Iwanowska
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2013 r. w Szczecinie

sprawy D. P.

przeciwko Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w S.

o waloryzację wojskowej renty inwalidzkiej

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 21 czerwca 2012 r. sygn. akt VII U 746/12

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 701/12

UZASADNIENIE

Decyzją Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 7 marca 2011 r. zwaloryzowano wojskową rentę inwalidzką przysługującą D. P., ustalając jej nową wysokość od dnia 1 marca 2011 r. na kwotę 1.299,38 zł oraz nową podstawę wymiaru świadczenia na 2.598,76 zł. Organ rentowy wskazał, że procentowy wymiar przysługującej ubezpieczonemu wojskowej renty inwalidzkiej wynosi 50%, w tym 40% wobec zaliczenia ubezpieczonego do 3 grupy inwalidów oraz 10% z tytułu inwalidztwa w związku ze świadczeniami odszkodowawczymi.

D. P. odwołał się od powyższej decyzji. W uzasadnieniu swojego stanowiska podał, że kwota należnego świadczenia winna wynosić 80% podstawy wymiaru powiększonej o wskaźnik waloryzacji oraz zażądał stwierdzenia nieważności zaskarżonej decyzji lub jej zmiany poprzez stwierdzenie, że procentowy wymiar przysługującej mu renty wynosi 80%, w tym 70% z tytułu zaliczenia do 2 grupy inwalidów z ogólnego stanu zdrowia oraz 10% z tytułu inwalidztwa w związku ze świadczeniami odszkodowawczymi.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania oraz zwrot kosztów procesu.

Następnie decyzją dyrektora WBE z dnia 6 marca 2012 r. zwaloryzowano wojskową rentę inwalidzką przysługującą D. P., ustalając jej nową wysokość od dnia 1 marca 2012 r. na kwotę 1.352,63 zł oraz nową podstawę wymiaru świadczenia na 2.705,26zł.

Pismem z dnia 10 kwietnia 2012 r. D. P. skierował do Dowódcy (...)w B. żądanie wszczęcia postępowania administracyjnego w celu stwierdzenia nieważności decyzji z dnia 6 marca 2012 r., Pismo to zostało przekazane Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w S., który przesłał je do Sądu Okręgowego jako odwołanie od decyzji z dnia 6 marca 2012 r.

Wyrokiem z dnia 21 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie ubezpieczonego od decyzji z dnia 7 marca 2011 r. oraz pismo z dnia 10 kwietnia 2012 r. przekazał do Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w S. jako wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 6 marca 2012 r. zgodnie z właściwością. Jednocześnie Sąd Okręgowy zasądził od D. P. na rzecz Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego w S. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd I instancji ustalił, że decyzją z dnia 26 marca 2008 r. Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego w S., działając na mocy przepisów ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin (t.j. Dz. U. z 2004 r., nr 8, poz. 66 ze zm.) obniżył od dnia 1 kwietnia 2008 r. wysokość wojskowej renty inwalidzkiej D. P. do 50% podstawy wymiaru, uzasadniając to zmianą grupy inwalidzkiej ubezpieczonego z drugiej na trzecią z ogólnego stanu zdrowia. Na skutek odwołania D. P. od ww. decyzji, wyrokiem z dnia 24 maja 2011 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie D. P.. Sąd wskazał wówczas, że u ubezpieczonego występowało i występuje wyłącznie inwalidztwo III grupy z ogólnego stanu zdrowia. Powołując się na ujawnienie okoliczności istniejącej przed wydaniem decyzji z 7 stycznia 2008 r. oraz ujawnionej po wydaniu ww. decyzji zdaniem Sądu uzasadnione było ponowne ustalenie wysokości wojskowej renty inwalidzkiej z urzędu na mocy art. 32 ustawy z 10 grudnia 1993 r. oraz obniżenie wysokości świadczenia rentowego ubezpieczonego z 80% do 50% podstawy wymiaru. Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 20 grudnia 2011 r. oddalił apelację ubezpieczonego od wyroku z dnia 24 maja 2011 r.

Dalej z ustaleń Sądu Okręgowego wynika, że ostatecznie, ustalona decyzją z 5 września 2010 r. wysokość podstawy wymiaru świadczenia wyniosła 2.520,62 zł, a procentowy wymiar przysługującej renty inwalidzkiej 50% - ustalona wysokość świadczenia ubezpieczonego wyniosła 1.260 zł. Komunikatem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 lutego 2011 r. w sprawie wskaźnika waloryzacji emerytur i rent w 2011 r. (M.P. nr 12, poz. 134) ogłoszono, że wskaźnik waloryzacji emerytur i rent w 2011 r. wynosi 103,10%.

W tych okolicznościach faktycznych, zdaniem Sądu I instancji kwestią wymagającą rozstrzygnięcia była prawidłowość dokonanej waloryzacji wojskowej renty inwalidzkiej D. P. w 2011 r. Na podstawie art. 6 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (tekst jedn. Dz.U. z 2004r., nr 8, poz. 66 ze zm.) oraz art. 88 i art. 89 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2009r., nr 153, poz. 1277), uwzględniając wskaźnik waloryzacji emerytur i rent (103,10 %) obowiązujący od dnia 1 marca 2011 r. zgodnie z Komunikatem Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 9 lutego 2011 roku (M.P. z 2011 r., nr 12, poz. 134), Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie ubezpieczonego nie zasługuje na uwzględnienie. Wysokość podstawy wymiaru przysługującego ubezpieczonemu prawa do wojskowej renty inwalidzkiej w lutym 2011 r. wyniosła 2.520,62 zł i zgodnie z treścią wyżej wskazanych przepisów Wojskowe Biuro Emerytalne w S. dokonało prawidłowych wyliczeń w zaskarżonej decyzji poprzez pomnożenie kwoty 2.520,62 zł dotychczasowej podstawy wymiaru renty przez 103,10%, co dało łącznie 2.598,76 zł. Podobnie, także pomnożenie kwoty świadczenia ustalonego na dzień 28 lutego 2011 r. na kwotę 1.260,31 zł przez wskaźnik waloryzacji 103,10%, co dało łącznie 1.299,38 zł, było prawidłowym działaniem organu rentowego. Ponieważ D. P. wnosząc odwołanie od decyzji waloryzującej przysługujące mu świadczenie (z dnia 7 marca 2011 r.), w istocie powoływał się na argumentację, jaka towarzyszyła jego odwołaniu od decyzji z 26 marca 2008 r., tj. na bezzasadność (i nieważność) przyznania świadczenia w wysokości 50% podstawy wymiaru

renty inwalidzkiej (wobec poprzedniego wskaźnika 80%), Sąd Okręgowy podkreślił, że apelacja ubezpieczonego od niekorzystnego dla niego wyroku Sądu Okręgowego w Szczecinie VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wydanego w sprawie VII U 367/09 (z odwołania wnioskodawcy od decyzji z 26 marca 2008 r.) została oddalona prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie wydanym 20 grudnia 2011 r. (w sprawie o sygn. akt: III A Ua 600/11). Natomiast moc wiążąca prawomocnego orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) zapadłego między tymi samymi stronami w nowej sprawie o innym przedmiocie polega na zakazie dokonywania ustaleń i ocen prawnych sprzecznych z osądzoną sprawą (art. 366 k.p.c.). Innymi słowy, Sąd Okręgowy orzekający w niniejszej sprawie o zasadności i prawidłowości decyzji waloryzacyjnej z 7 marca 2011 r. nie mógł dokonywać ustaleń na okoliczność zasadności przyjęcia przez organ rentowy procentowego wymiaru przysługującej D. P. wojskowej renty inwalidzkiej w wysokości 50% i przyjętym w tej wysokości wymiarem świadczenia, będąc w tym zakresie związany wydanym już poprzednio prawomocnym rozstrzygnięciem sądu. Wszystko to doprowadziło do oddalenia odwołania D. P. od decyzji Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego z dnia 7 marca 2011 r., o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

Pismo ubezpieczonego z dnia 10 kwietnia 2012 r. Sąd I instancji postanowił przekazać Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego jako wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 6 marca 2012 r., ponieważ zarówno w świetle przepisów, jak i utrwalonego orzecznictwa (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 28 maja 2002 roku, II UKN 356/01), postępowanie sądowe w sprawach z zakresu prawa ubezpieczeń społecznych skupia się na wadach wynikających z naruszenia prawa materialnego i kwestia wad decyzji administracyjnych spowodowanych naruszeniem przepisów postępowania, pozostaje poza przedmiotem tego postępowania. Możliwość wszczęcia postępowania administracyjnego w przedmiocie stwierdzenia nieważności decyzji wojskowego organu rentowego przewidział art. 32 ust. 2 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych oraz ich rodzin obowiązujący od 30 lipca 2005 r. (jego odpowiednikiem w ustawie o systemie ubezpieczeń społecznych jest art. 83a ust. 1). Sąd Okręgowy zauważył, że odwołanie od decyzji z 6 marca 2012 r. nie zostało złożone do Sądu Okręgowego w Szczecinie, a D. P. w piśmie z 10 kwietnia 2012 r. nie powołuje się na wady wynikające z naruszenia prawa materialnego, a jedynie na wadę decyzji administracyjnej spowodowaną naruszeniem przepisów postępowania (tj. wydanie orzeczenia mimo istniejącej ostatecznej decyzji z dnia 11 marca 2008 r. rozstrzygającej tą samą kwestię), a zatem postępowanie administracyjne w przedmiocie stwierdzenia nieważności tej decyzji jest dopuszczalne i winno być przedmiotem rozpoznania Dyrektora Wojskowego Biura Emerytalnego, jako emerytalnego organu wojskowego właściwego do stwierdzania nieważności decyzji na podstawie przepisów kodeksu postępowania administracyjnego.

Rozstrzygnięcie o kosztach postępowania Sąd I instancji oparł o treść art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z § 11 ust. 2 zw. z § 2 ust. 1 i 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2002 r. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).

Apelację od powyższego wyroku złożył ubezpieczony D. P., zarzucając naruszenie:

1. art. 200 § 1 k.p.c. polegające na nieprzekazaniu wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 7 marca 2011 r. do Ministra Obrony Narodowej oraz przekazanie podania o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 6 marca 2012 r. do dyrektora WBE w S., podczas gdy organem właściwym do stwierdzenia nieważności decyzji jest Minister Obrony Narodowej;
2. art. 365 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że Sąd Okręgowy w Szczecinie jest związany prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 20 grudnia 2011 r., gdy w rzeczywistości formalnie i prawnie wyrok taki nigdy nie zyskał waloru prawomocności w sensie materialnym i nie wywiera skutków prawnych i nie jest wiążący;
3. art. 227 k.p.c. poprzez pominięcie zgłoszonych wniosków dowodowych i przyjęcie, że z powodu powagi rzeczy osądzonej istnieje zakaz przeprowadzania dowodów, gdy zgodnie z przywołanym przepisem pominięcie dowodu może nastąpić jedynie wtedy, gdy dowody zmierzają do tego samego rezultatu, który już został osiągnięty.

Wskazując na powyższe podstawy apelacji, ubezpieczony domagał się zmiany zaskarżonego wyroku i ustalenie wysokości przysługującego mu świadczenia na 80 % podstawy wymiaru powiększonej o wskaźnik waloryzacji, zgodnie z prawomocną decyzją z dnia 11 marca 2008 r. oraz o przekazanie wniosku o stwierdzenie nieważności decyzji do Ministra Obrony Narodowej, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja D. P. jest nieuzasadniona. Sąd odwoławczy przyjmuje za własne prawidłowe ustalenia faktyczne oraz należycie umotywowaną ocenę prawną zawartą w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, nie dostrzegając w związku z tym konieczności ich powielania w całości.

W odniesieniu do zarzutów apelacji wstępnie zważyć trzeba, że postępowanie przed organem rentowym jest postępowaniem administracyjnym, które zostaje zakończone decyzją, a odwołanie od tej decyzji inicjuje już postępowanie sądowe toczące się zgodnie z procedurą cywilną jako sądowe postępowanie odrębne w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. W późniejszym postępowaniu wywołanym odwołaniem do sądu pracy i ubezpieczeń społecznych, zgodnie z systemem orzekania w sprawach z tego zakresu, Sąd rozstrzyga o prawidłowości zaskarżonej decyzji. Sąd nie działa w zastępstwie organu rentowego, w związku z czym nie ustala prawa do świadczeń i choć samodzielnie oraz we własnym zakresie rozstrzyga wszelkie kwestie związane z prawem lub wysokością świadczenia objętego decyzją, to jego rozstrzygnięcie odnosi się do zaskarżonej decyzji (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z 13 maja 1999 r., II UZ 52/99, OSNP 2000/15/601). W sprawie z odwołania od decyzji organu rentowego sąd pierwszej instancji kontroluje jej zgodność z prawem, a sąd drugiej instancji – prawidłowość rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji w odniesieniu do stanu rzeczy (faktycznego i prawnego) istniejącego w chwili wydania przez organ rentowy decyzji, uwzględniając przy tym poprzednie prawomocne rozstrzygnięcia sądowe związane z przedmiotem decyzji.

Niniejsza sprawa została zainicjowana odwołaniem ubezpieczonego od decyzji organu rentowego z dnia 7 marca 2011 r. w przedmiocie waloryzacji wojskowej renty inwalidzkiej wypłacanej ubezpieczonemu. Zgodnie z brzmieniem art. 6 ustawy z 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (tekst jedn. Dz.U. z 2004r., nr 8, poz. 66 ze zm.) oraz art. 88 i art. 89 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz.U. z 2009r., nr 153, poz. 1277) oraz Komunikatu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 9 lutego 2011 roku (M.P. z 2011 r., nr 12, poz. 134), waloryzacja świadczenia sprowadza się w zasadzie do przeprowadzenia działań arytmetycznych przy zastosowaniu wynikających z powyższych wskaźników. Wyliczenia rachunkowego oraz zastosowanego wskaźnika waloryzacji renty odwołujący jednak nie kwestionował. Zarzuty odwołania, a obecnie apelacji dotyczyły zaś oceny stanu zdrowia ubezpieczonego, a w efekcie zasadności przyjętego w zaskarżonej decyzji waloryzacyjnej z dnia 7 marca 2011 r. procentowego wymiaru przysługującej mu renty inwalidzkiej w wysokości 50 % podstawy jej wymiaru. W tym zakresie rację ma Sąd I instancji podnosząc, że moc wiążąca prawomocnego orzeczenia (art. 365 § 1 k.p.c.) zapadłego między tymi samymi stronami w innej sprawie o innym przedmiocie polega na zakazie dokonywania ustaleń i ocen prawnych sprzecznych z ustaleniami i ocenami dokonanyymi w sprawie już osądzonej. Jest to skutek pozytywny (materialny) powagi rzeczy osądzonej przejawiający się w tym, że sądy rozpoznające między tymi samymi stronami nowy spór muszą przyjmować, iż dana kwestia prawna kształtuje się tak, jak przyjęto to w prawomocnym, wcześniejszym wyroku (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 marca 2012 r., II UK 327/11). Jakkolwiek więc Sąd Okręgowy zobligowany jest sprawdzić wszystkie elementy zaskarżonej decyzji przeprowadzając ponownie, w całości postępowanie dowodowe, to wyraźnie jest związany wcześniejszym prawomocnym rozstrzygnięciem o podstawie wymiaru renty, które uzależnione było od ustalenia grupy inwalidztwa. Wyjaśnienia wymaga, że kwestią sporną w prawomocnie zakończonym postępowaniu (sygn. akt III AUa 600/11) było już to, czy organ rentowy decyzją z dnia 26 marca 2008 r. zasadnie obniżył wysokość wojskowej renty inwalidzkiej D. P. od dnia 1 kwietnia 2008 r., uzasadniając to zmianą grupy inwalidzkiej ubezpieczonego z drugiej na trzecią z ogólnego stanu zdrowia. Wówczas w oparciu o dowód z opinii biegłych sądowych Sąd Okręgowy zważył, że odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie między innymi ustalając, że D. P. od początku

był inwalidą III grupy z ogólnego stanu zdrowia z powodu ograniczonych zaburzeń osobowości i nie nastąpiło pogorszenie stanu zdrowia z powodu tego schorzenia do zakresu II grupy inwalidzkiej z ogólnego stanu zdrowia. Ponowna analiza kwestii niezdolności do pracy (grupy inwalidztwa) ubezpieczonego co do tego samego okresu w obecnym postępowaniu jest więc niedopuszczalna. Prawdliwość przyjętego na tej podstawie przez organ rentowy procentowego wymiaru przysługującej ubezpieczonemu wojskowej renty inwalidzkiej w wysokości 50 % podstawy jej wymiaru została już rozstrzygnięta prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego z dnia 20 grudnia 2011 r. (III AUa 600/11) i przez to pozostała poza obszarem ocen Sądu Okręgowego i aktualnie Sądu Apelacyjnego.

Chybione są przy tym twierdzenia apelacji, jakoby wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 20 grudnia 2011 r. nie korzystał z waloru prawomocności. Zgodnie bowiem z treścią art. 363 § 1 k.p.c. orzeczenie sądu staje się prawomocne, jeżeli nie przysługuje co do niego środek odwoławczy lub inny środek zaskarżenia. Niedopuszczalność zaskarżenia orzeczenia zachodzi między innymi wtedy gdy według ustawy orzeczenie w ogóle jest niezaskarżalne zwykłym środkiem zaskarżenia, jak w przypadku orzeczenia sądu drugiej instancji (Sądu Apelacyjnego). Innymi słowy nie może być wątpliwości co do tego, że wyrok sądu apelacyjnego zapadły w wyniku rozpoznania apelacji od wyroku sądu okręgowego jest orzeczeniem prawomocnym z chwilą jego wydania.

Sąd odwoławczy zważył nadto, że w świetle treści pisma ubezpieczonego z dnia 12 kwietnia 2011 r. zatytułowanego jako „odwołanie ubezpieczonego”, które zaadresował do Sądu Okręgowego w Szczecinie za pośrednictwem organu rentowego z powołaniem art. 477⁹ § 1 k.p.c. oraz wskazaniem, że w decyzji z dnia 7 marca 2011 r. dokonano błędnego ustalenia i wyliczenia należnego mu świadczenia, nie było podstaw aby pismo to potraktować jako wniosek o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 7 marca 2011 r., a tym bardziej przekazać do rozpoznania Ministrowi Obrony Narodowej. Jak wynika z powyższego wyraźnie wolą ubezpieczonego była weryfikacja legalności decyzji organu rentowego z dnia 7 marca 2011 r. w postępowaniu sądowym, co też Sąd I instancji prawidłowo dokonał.

Co do zarzutu apelacji odnoszącego się do przekazania wniosku ubezpieczonego z dnia 10 kwietnia 2012 r. o stwierdzenie nieważności decyzji z dnia 6 marca 2012 r. Dyrektorowi Wojskowego Biura Emerytalnego w S., zamiast Ministrowi Obrony Narodowej, Sąd Apelacyjny zważył, że jest on niezasadny z uwagi na treść art. 32 ust. 2 ustawy z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin, który wyraźnie stanowi, że właściwy w zakresie trybów nadzwyczajnych przewidzianych w k.p.a. jest Dyrektor Wojskowego Biura Emerytalnego (tak też Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 29 marca 2011 r., I UZP 3/10).

Z powyższych względów Sąd Apelacyjny, w oparciu o normę z przepisu art. 385 k.p.c. oddalił apelację ubezpieczonego jako bezzasadną.